

کینه های کهنه

بدون شک، نیاز مسلمین به اتحاد و اتفاق، از میرم ترین نیازهاست، و درد اساسی جهان اسلام، همین کینه های کهنه میان مردم مسلمان است. دشمن همواره از همین شکاف ها سود می جوید. البته مفهوم اتحاد اسلامی که در صد سال اخیر، میان علما و فضلاء مؤمن و روشن فکر اسلامی مطرح است، این نیست که فرقه های اسلامی برای ایجاد اتحاد اسلامی از اصول اعتقادی و یا غیر اعتقادی خود صرف نظر کنند و به اصطلاح مشترکات همه فرقه را بگیرند و مختصات همه را کنار بگذارند؛ زیرا این کار نه منطقی است و نه عملی. از اینرو فرقه های اسلامی، در عین اختلافاتی که در کلام و فقه و غیره با هم دارند، به واسطه مشترکات بیشتری که در میان آنها هست، می توانند در مقابل دشمنان خطرناک اسلام، دست برادری بدهند و جبهه واحدی تشکیل دهند.

گل بانگ وحدت

یکی از زیباترین و والاترین واژه ها، واژه وحدت و برادری است. برادری و وحدتی که پیامبر رحمت در استمرار رسالت دیگر انبیای عظام برای جوامع بشری به ارمغان آورد. پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله وسلم مهاجرین و انصار را به میثاق اخوت و عقد برادری فرا خواند و بدین سان گل بانگ وحدت برای نخستین بار در فضای مدینه طنین افکند و دل و جان قرون و اعصار را نوازش داد و عطر دل انگیز آن مسلمانان را مدهوش خویش ساخت. سنگ زیرین بنای اتحاد و همبستگی اسلامی نهاده شد و ارزش های متعالی اسلامی و برادری و اتحاد، جانشین ارزش های پوچ و خیالی جاهلی شد. آری پیامبر اسلام صلی الله علیه و آله وسلم با استناد به آیات قرآن، جوامع اسلامی را به اعتصام به حبل متین الهی و پرهیز از تفرقه و تشکیل امت واحده در سایه عبودیت الله، دعوت کرد. مسلمانان نیز در پرتو عمل به این دعوت و حرکت در طریق وحدت، متحد شدند و بر دشمنان چیره شدند و دیری نپایید که شاهد فتح و پیروزی را در آغوش کشیدند.

اخوت دینی و وحدت اسلامی

اسلام به عنوان مکتب جامع و جاوید، همان گونه که عرصه دعوت خویش را به قوم و ملت خاصی محدود نکرده است، اتحاد امت اسلامی را در صدر برنامه های سیاسی و اجتماعی خویش قرار داده و عقد اخوت دینی را میان فرزندان امت اسلام جاری کرده است. وحدت اسلامی که قوی ترین عامل توانمندی و اقتدار امت اسلام محسوب می شود، از دیرباز دست خوش توطئه های دشمنان قرار گرفته است. استعمارگران خارجی و ایادی داخلی آنان که قوت خود را در ضعف جوامع اسلامی می جویند، برای غارت منابع و ثروت های ملل اسلامی، سعی در فرو ریختن جو اعتماد و فضای برادری حاکم میان ملل اسلامی داشته اند. حضرت امام خمینی رحمه الله با تاکید بر اهمیت این عامل حیاتی، نقش استعمار در از بین بردن آن را چنین بازگو نموده اند: «علما و دانشمندان سراسر جهان، بویژه علما و متفکران بزرگ اسلام، یک دل و یک جهت در راه نجات بشریت از سلطه ظالمانه این اقلیت حبله باز و توطئه گر... پپاخیزند... و این کتاب هایی را که اخیرا با دست استعمار منتشر شده و دامن به اختلاف بین طوایف مسلمین می زنند نابود کنند و ریشه اختلاف که سرچشمه همه گرفتاری های مظلومان است را برکنند و یک دل و یک سو بر این رسانه های گروهی که بیشتر ساعات شب و روز، به فتنه انگیزی و نفاق افکنی... عمر خود را می گذرانند، پرخاش کنند.»

اسلام، محور اتحاد (با تکیه بر نظر امام خمینی رحمه الله)

در اندیشه تقریب مذاهب و ملت های اسلامی، حضرت امام خمینی رحمه الله تمامی محورهایی را که به کلیت و فراگیری امت اسلامی صدمه می زند، رد نموده، اسلام را به عنوان تنها محور اتحاد این امت عظیم مطرح می کند. ایشان خطاب به حجاج بیت الله الحرام می فرماید: «از جمله وظایف در این اجتماع عظیم، دعوت مردم و جوامع اسلامی به وحدت کلمه و رفع اختلافات بین طبقات مسلمین است که خطبا، گویندگان و نویسندگان در این امر حیاتی اقدام نمایند و کوشش کنند در به وجود آوردن جبهه مستضعفین که با وحدت جبهه و وحدت کلمه و شعار «لا اله الا الله»، از تحت اسارت قدرت های شیطانی، و اجانب و استعمارگران و استثمارگران بیرون آیند و با اخوت اسلامی بر مشکلات غلبه پیدا کنند.»

وحدت اسلامی و تشکیل جبهه مستضعفان (با تکیه بر دیدگاه امام)

تأکید بر ایجاد جبهه واحد مستضعفان در برابر استکبار و قدرت های شیطانی، یکی از محورهای مورد تأکید امام رحمه الله است که جامعه اسلامی را برای نیل به تحقق وحدت اسلامی یاری می رساند. امام، با اعتقاد به پیوند عمیق میان وحدت اسلامی و شکل گیری جبهه مستضعفان، می فرماید: «مستضعفین جهان، چه آنهایی که زیر سلطه آمریکا و چه آنها که زیر سلطه سایر قدرتمندان هستند، اگر بیدار نشوند و دستشان را به هم ندهند و قیام نکنند، سلطه های شیطانی، رفع نخواهد شد و همه باید کوشش کنیم که وحدت بین مستضعفین در هر مسلک و مذهبی که باشند، تحقق پیدا کند... و آنچه مهم است این است که شما در مذهب خود و ما در مذهب خودمان اخلاص را حفظ کنیم.»

اتحاد ممالک اسلامی از منظر امام خمینی رحمه الله

امام خمینی رحمه الله با بازگو کردن دیدگاه اسلام و یادآوری تأکید قرآن کریم بر اندیشه برادری دینی، اشاعه این تفکر را به عنوان یکی از راه کارهای شکل گیری وحدت اسلامی و تقریب مذاهب مطرح می کنند. در این باره موضع قاطع و روشن ایشان، در بخشی از بیاناتشان دقیقاً مشخص است: «ما برای دفاع از اسلام و ممالک اسلامی و استقلال ممالک اسلامی در هر حال مهیا هستیم. برنامه ما — که برنامه اسلام است — وحدت کلمه مسلمین است؛ اتحاد ممالک اسلامی است؛ برادری با جمیع فرق اسلامی است در تمام نقاط عالم؛ هم پیمانی، با تمام دول اسلامی است در سراسر جهان.»

امام خمینی و سفارش به برادری بین تشیع و تسنن

حضرت امام رحمه الله که ایجاد تفرقه مذهبی میان شیعه و سنی را محصول دست های پلید استکبار و اجانب می دانند، توسعه اخوت دینی میان پیروان تمامی مذاهب را دنبال نموده و پیروان مذاهب تشیع و تسنن را از اختلاف بر حذر داشته و به برادری و رفتار نیک با همدیگر سفارش فرموده است. آن گرامی خطاب به ملت ایران چنین می فرمایند: «من امیدوارم که تمام برادرهای ما در اطراف ایران، چه برادرهای اهل سنت و چه برادرهای اهل تشیع، و تمام کسانی که در این ملت هستند، از اقلیت های مذهبی، با هم جمع باشند و همه مثل برادر با هم رفتار کنند، تا این که این مملکت به پیش برود.»

پیامدهای تفرقه از دیدگاه امام

بیداری امروز امت اسلامی، بازگشت مسلمین به قرآن و سنت، مطرح شدن ولایت امر و خلافت اسلامی، آزادی خواهی، عزت طلبی و حرکت های وحدت طلبانه مسلمین، بدون شک از ثمرات انقلاب مقدس امام خمینی رحمه الله است. حضرت امام در طول حیات طیبه خویش باعث و بانی تحرکات مهمی در جهان اسلام بودند که یکی از اقدامات مهم ایشان، ایجاد وحدت و اخوت دینی، در میان مسلمین بود. آن فرزانه هم چنین برای تحقق این هدف مقدس و ایجاد وحدت و هم گرایی مسلمانان، در بسیاری از سخنان و نوشته های خود، امت اسلام را از تفرقه بر حذر داشته و آنان را به پیامدهای زیان بار و ناگوار تفرقه و اختلاف توجه داده اند. ایشان در این باره می فرمایند: «امروز اختلاف بین ما، تنها به نفع آنهایی است که نه به مذهب شیعه اعتقاد دارند و نه به مذهب حنفی و یا سایر فرق. آنها می خواهند نه این باشد نه آن، راه را این طور می دانند که بین شما و ما اختلاف بیندازند. ما با توجه به این معنی که همه ما مسلمان هستیم و همه ما اهل قرآن و اهل توحید هستیم، باید برای قرآن و توحید زحمت بکشیم و خدمت کنیم.»

حیله های استکبار در اختلاف بین شیعه و سنی

جمهوری اسلامی ایران پس از انقلاب اسلامی با توطئه های مختلف استکبار جهانی و ایادی فرومایه آن مواجه شد. حیله ها و توطئه های رنگارنگ دشمنان به منظور تضعیف انقلاب اسلامی و رهبری آن، یکی پس از دیگری به مرحله اجرا درآمد. یکی از مهم ترین حیله های استکبار ایجاد اختلاف بین شیعه و سنی بود که با درایت و دوراندیشی امام راحل رحمه الله خنثی شد. از آن زمان جلوه های راستین وحدت در پرتو رهبری های مصلح کبیر امام خمینی رحمه الله در نظام جمهوری اسلامی آغاز و تحقق یافت و امروز در امتداد رهبری های حکیمانه بزرگ مرد تاریخ مقام معظم رهبری حضرت آیت الله خامنه ای، مدظله العالی، پرچم پرافتخار توحید به اهتزاز درآمده است.

جمهوری اسلامی، پیش گام وحدت اسلامی

وحدت اسلامی — که همواره آرزوی اندیشمندان اسلامی بود — با مجاهدت و تلاش خالصانه مسئولان جمهوری اسلامی پایه های اساسی آن تحکیم یافته است. تشکیل و تأسیس «مجمع التقریب بین المذاهب» از سوی رهبر معظم انقلاب زمینه را برای گفت و گوی مستقیم اندیشمندان و صاحب نظران برجسته جهان اسلام هموارتر ساخت و همین امر موجب شد تا گام های بسیار مهمی در خصوص وحدت اسلامی برداشته شود. جمهوری اسلامی، بدون شک از همان آغاز پیروزی انقلاب اسلامی تاکنون، همواره با تمام توان، آیه های وحدت و همبستگی را برای مسلمانان قرائت نموده و گام های مهم عملی برای تحقق این هدف والا و ارزشمند برداشته است که بر هیچ فردی پنهان نیست.

وحدت در قرآن

قرآن کریم همبستگی را برای مسلمانان ضروری تلقی کرده است و از آنان می خواهد تا در گسترش این فرهنگ کوشا باشند. قرآن کریم کسانی را که خدای واحد را می پرستند، به سوی یک قبله نماز می گذارند، کتاب آسمانی شان قرآن است و پیامبر و الایشان حضرت محمد بن عبدالله صلی الله علیه و آله وسلم می باشد، به اتحاد و یگانگی فرا می خواند و همه امت اسلامی را از منازعه و اختلاف باز می دارد؛ چنان که در سوره انفال آیه ۴۶ می خوانیم: «از خدا و رسول خدا اطاعت کنید و منازعه و اختلاف نکنید که سستی بر شما غلبه کرده، هیبتتان از دست خواهد رفت». در جای دیگر قرآن کریم محور وحدت مسلمانان را توحید می داند و می فرماید: «همگی به ریسمان الهی چنگ بزنید و متفرق نشوید». بدان امید که مسلمانان، رهنمودهای قرآن را همواره سرلوحه زندگی شان قرار داده، با تکیه بر مشترکات عقیدتی خویش، گام های مهمی را برای تحقق وحدت بردارند.

عطر وحدت

چه خوش بود آن روزهایی که اصحاب پیامبر گرامی صلی الله علیه و آله وسلم با همه نظرهای متفاوتی که با یکدیگر داشتند گرداگرد شمع وجود آن نور مقدس حلقه می زدند و از شجره نبوت، نور هدایت را اقتباس می کردند. چه صفابخش بود محفل هایی که در مسجد النبی صلی الله علیه و آله وسلم تحقق بخش اولین مصادیق آیه شریفه «و امرهم شوری بینهم» بود. چه شورانگیز بود پیمان برادری بین مهاجران و انصار که گره زنده آن، رسول رب العالمین و دستاورد آن، ایثارهای صحنه های جنگ و فداکاری های پشت آن صحنه ها شد. چه معطر بود نسیم وحدت امت در آن عصر که از مشک وحی بر گلبرگ های پیکر امت می وزید. یاران! اکنون که به برکت انقلاب شکوهمند اسلامی ایران زمینه گسترش اندیشه تقرب و وحدت سیاسی جهان اسلام بیش از پیش فراهم شده است، بیایید به پیروی از رسول اسلام، دست اخوت به یکدیگر داده، با هم دلی و صمیمیت، بسیاری از مشکلات جهان اسلام را حل کنیم. بیایید همه مان منادیان راستین همبستگی جوامع اسلامی مان باشیم.

توحید کلمه و کلمه توحید

از آن هنگام که خورشید فروزان اسلام بر سرزمین سرد و تاریک جاهلیت دمید و سپیده صبح امید، افق زندگی جاهلی را گرمی و روشنایی بخشید، نور امید و رهایی در دل بردگان تابیدن گرفت و دیدگانشان به درخششی جاودانه فروغ گرفت. نغمه توحید، کران تا کران را درنوردید و قوم ها و قبیله های پراکنده را با دعوت به اعتصام به حبل متین الهی، متحد و منسجم ساخت. این همه، به برکت میلاد نور، پیام آور توحید، رسول وحدت، حضرت ختمی مرتبت، محمد مصطفی صلی الله علیه و آله وسلم بود که با بعثت خویش، شعار برادری و پیمان اخوت را برای جوامع بشری به ارمغان آورد. اکنون که بیش از ۱۴۰۰ سال از آن روزهای پرشکوه و به یادماندنی می گذرد، هنوز هم آن نغمه شورانگیز، قلب و اندیشه مؤمنان را به یکدیگر نزدیک ساخته، آنان را به گزینش برترین راه رهایی — که توحید کلمه و کلمه توحید است — فرا می خواند.

جمهوری اسلامی، منادی راستین وحدت

مستکبران و استعمارگران همواره با نقشه ها و توطئه های شوم خویش و به وسیله مزدوران خود در کشورهای اسلامی، مانع شکل گیری وحدت سیاسی جوامع مسلمان شده و با مطرح ساختن فرقه های ساختگی، به ستیز با اندیشه وحدت و تقرب برآمده اند. اما به لطف خداوند متعال، انقلاب شکوهمند اسلامی ایران به رهبری امام خمینی رحمه الله، بار دیگر اندیشه تقرب بین مذاهب و وحدت سیاسی جوامع اسلامی را احیا کرد و با دعوت همه مسلمانان به اتحاد، سربلندی و عزت مؤمنان را در جهان فراهم آورد. قرار دادن هفته وحدت و تشکیل کنفرانس ها و سمینارهای بین المللی وحدت اسلامی بهترین شاهد گویا بر این مدعا است که تنها جمهوری اسلامی ایران منادی راستین وحدت در جهان است. کنفرانس بین المللی وحدت اسلامی یکی از بزرگ ترین تجلیگاههای وحدت مسلمانان و ارزنده ترین همایش

جهانی دانشمندان و اندیشمندان مذاهب اسلامی است که همه ساله به همت «مجمع جهانی تقریب مذاهب اسلامی» در تهران برگزار می شود و تاکنون دستاوردهای مهمی را به همراه داشته است.

اتحاد و الفت، بزرگ ترین دستاورد پیامبر صلی الله علیه و آله وسلم

بزرگ ترین دستاورد رسول اکرم صلی الله علیه و آله وسلم ایجاد الفت و اتحاد در میان مردمی متفرق و پراکنده بود؛ مردمی که به واسطه تعصبات جاهلی به جان هم افتاده، در حال سقوط بودند و پیامبر با تعالیم اسلامی همه را متوجه خدای یگانه کرد و امتیازات موهوم از قبیل مال و ثروت و نژاد و رنگ و حسب و نسب و امثال آنها را از میان برداشت و تنها تقوا، علم و مجاهدت را ملاک برتری و فضیلت دانست. علی علیه السلام نیز همواره به اصحابش گوشزد می کرد که قدر این نعمت بزرگ الهی را بدانند، تا پس از الفت و اتحاد به تفرقه و اختلاف گرایش پیدا نکنند. در خطبه ۹۶ نهج البلاغه، آن حضرت با برشمردن برخی از فضایل رسول اکرم صلی الله علیه و آله وسلم می فرماید: «دل های نیکوکاران شیفته او گشت. عنان دیده ها به سوی او متوجه شد. به برکت وجودش خداوند کینه های دیرینه را دفن کرد، شعله های عداوت را فرو نشاند و مردم را با یکدیگر الفت داد و برادر ساخت.»

نقش وحدت در تعالی امت

بدون شک عزت و سربلندی و تعالی هر امت در یگانگی و هم بستگی آنهاست. اتحاد و اتفاق بزرگ ترین عامل قدرت و شوکت هر جامعه و امت، و در مقابل، ذلت و سرافکنندگی و سقوط هر امت در تفرقه و پراکندگی آن نهفته است. بر همین اساس حضرت علی علیه السلام در خطبه ۱۹۲ نهج البلاغه با بیان سرگذشت امت های پیشین، مردم را به عبرت گرفتن از سرنوشت آنها و تفکر در علل تعالی و سقوط آنها، فرا خوانده و بعد از تحلیل این امر، مسلمانان را به کارهایی که موجب عزت و شوکت و قدرتشان می شود، تشویق فرموده است. آن حضرت چنین می فرماید: «آن اموری که موجب عزت و شوکت امت های گذشته شد، دوری گزیدن از پراکندگی و همت گماشتن و توصیه و ترغیب یکدیگر به رعایت هم بستگی بود. آنها از هر امری که ستون فقرات امتشان را می شکست و قدرتشان را سست می کرد، دوری می گزیدند.»

وحدت در اندیشه شهید مطهری

اکنون که انقلاب بزرگ اسلامی، این فریاد بلند زمان بر تیرگی های شب تاریک، طلسم ظلمت را شکست، بر عالمان و متفکران مصلح و متعهد شیعه و سنی است که علیه تعصبات های کور و گرایش ها و فشارهای توده های عوام قیام کنند و صبح وحدت و آگاهی و پیروزی را به امت اسلام تقدیم کنند. بی تردید، شهید مطهری یکی از این چهره ها و از شیفتگان وحدت اسلامی است. این متفکر بزرگ، راه نجات و سعادت جوامع اسلامی را در وحدت دانسته، می گوید: «وحدت در جهان بینی، در فرهنگ، در سابقه تمدن، در بینش و منش، در معتقدات مذهبی، در پرستش ها و نیایش ها، و در آداب و سنن اجتماعی، به خوبی می تواند از مسلمین امت واحد بسازد و قدرتی عظیم به وجود آورد که قدرت های عظیم جهانی ناچار در برابر آن خضوع نمایند». به راستی با وحدت تمامی گروه های مسلمان است که می توان دست های جنایت کارانه دشمن را قطع و مقاصد شوم آن را خنثی کرد. با توحید کلمه است که می توان در مقابل توطئه های شوم استکبار جهانی، که هدفی جز نابودی اسلام ناب محمدی صلی الله علیه و آله وسلم ندارد، با صلابت هرچه بیشتر ایستادگی کرد. به امید روزی که اسلام مجد و عظمت حقیقی خویش را در سایه اتحاد مسلمین باز یابد.

توحید کلمه، شالوده ادیان آسمانی

در گستره گیتی، واژه دل انگیز وحدت ستاره وار می درخشد و پرتو هستی آفرین آن، زوایای آفرینش را زیب و زینتی خاص می بخشد و گوهر تکامل و عروج به ملکوت و لقای حق را در اختیار انسان می دهد. با گذر و نظر به ژرفنای تاریخ انسان و مروری عبرت آموز بر احوال امت های پیشین، نقش بالنده و نیروی سازنده کلمه توحید و توحید کلمه - که شالوده و اساس محکم و استوار ادیان آسمانی است - در مجد و عظمت و عزت جوامع بشری به خوبی نمایان می شود. در نقطه مقابل آن، آهنگ شوم افتراق و اختلاف که خشت آغازین بنای کفر و شرک است ارمغانی جز ویرانی و تباهی و مرگ نداشته و بدان آدمی خوار را بر آن داشته است تا از گسیختگی مردمان، بساط عیش و عشرت خویش را رونق بخشند و مایه فقر و سختی و جهل فریب خوردگان نفاق و جدایی را فراهم آورند.

همبستگی، ریشه قدرت مسلمانان

همواره به یمن وجود سراسر جود و برکت مردان الهی که حلقه ارتباط و پیوند خلق و خالقند، رشته الفت و برادری انسان ها و آرمان وحدت گرایی در طول تاریخ پرفرازونشیب خود، حتی در لابلای تعصبات خشک و کور و فضای مسموم و زهر آگینی که وحدت ستیزان خلق، ایجاد کرده بودند، نیز درخشش و پرتوافکنی داشته است. آری پیوند اتصال مردان الهی با کانون توحید و وحی، وسعتی اقیانوس گونه به آنان می بخشد که جویبارهای ناآشنا و نهرها و رودهای متفرق را هم ساز و هم صدا و هم سو می کنند و در پرتو شعاع وجود توحیدی خویش به سرمنزل اتحاد و کمال و عزت رهنمون می گردند. این چنین است که وجود اینان – که پرتوی از انوار خداست – خورشید آگاهی و نوید و امید محرومان و مستضعفان و پایان بزم و عیش شب پرستان نورستیز می باشد. امام خمینی رحمه الله سرسلسله جنبان این خدامردان بودند که مسلمانان را به بیداری فرا خواندند و هم بستگی آنان را ریشه قدرت و عزت مسلمانان دانستند.

ابتکاری نو

چندین سال است که به ابتکار جمهوری اسلامی ایران، که مورد استقبال مسلمانان دیگر نقاط جهان نیز قرار گرفته، دوازدهم تا هفدهم ربیع الاول سال روز میلاد خجسته پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله وسلم، به عنوان هفته وحدت قرار داده شده است تا به یمن این ایام خجسته، شاهد تحقق انسجام امت، و تاکید بر اصول مشترک و مورد اتفاق امت اسلامی باشیم.

قرآن و مسئله تفرقه

به حکم آن که چو شد اهرمن سروش آمد
ز فکر تفرقه باز آی تا شوی مجموع

در برابر اندیشه وحدت، اندیشه تفرقه افکنی و ایجاد چنددستگی قرار دارد. همگان جمله معروف «تفرقه بینداز و حکومت کن» را شنیده ایم. شاید باور این نکته چندان آسان نباشد که علی رغم تصور بسیاری از افراد، که این روش را منحصر ا ابزار استثمار و استعمار برای سلطه گری بر ملت های عقب مانده و غارت آنها می دانند، به کارگیری آن قدمتی چندین هزارساله دارد. در قرآن کریم آمده است که: «فرعون در زمین برتری جویی کرد و اهل آن را به گروه های مختلفی تقسیم کرد». این شاهد قرآنی، خود مؤید گفته بالاست که استفاده از ابزار تفرقه افکنی پیشینه ای به قدمت طغیان و برتری طلبی انسان و بهره کشی او از هم نوع خود دارد. در نتیجه چرایی دعوت ادیان به وحدت کلمه و اعتصام همگانی به ریسمان الهی و نیز مخالفت طاغوت ها با پیام آوران این دعوت آشکار می شود.

شیاطین

حضرت امام خمینی رحمه الله می فرماید: «پیغمبرها که از اول تا ختم شان آمده اند مردم را به برادری، به دوستی، به اخوت دعوت کرده اند... تمام این مسائل تفرقه افکن از قدرت های بزرگ است و شیطان های بزرگ، که بین ملت ها و بین افراد انسان ها می خواهند تفرقه بیندازند.»

ملاک وحدت

از نظر قرآن ملاک وحدت فراتر از سلیقه ها، برداشت های شخصی، معیارهای رایج و عامه پسندی هم چون نژاد، رنگ، زبان، طبقه اجتماعی است. این کتاب آسمانی ایمان را ملاک برادری می داند. به گفته امام راحل: «اسلام تکیه کرده است بر اخوت با تعبیرهای مختلف. «إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ» از آن استفاده می شود که کانه مؤمنین هیچ شانی ندارند الا برادری. همه چیزشان در برادری خلاصه می شود.»

پیوند ایمانی؛ محکم تر از رابطه نژادی

«هیچ قومی را که ایمان به خدا و روز رستاخیز دارند نمی یابی که با دشمنان خدا و رسولش دوستی کنند، هر چند آنها پدران یا فرزندان یا برادران یا خویشاوندانشان باشند». به فرموده امام راحل یکی از راه های ایجاد تفرقه در امت اسلامی، دامن زدن به اختلافات نژادی، زبانی و فرقه ای بوده است: «ما دیدیم آنچه در این قرن های آخر واقع شد، خصوصاً در این پنجاه سال، از آن طرف با تبلیغات وسیع بین برادرهای اهل سنت و برادرهای اهل تشیع کوشش کردند که تفرقه ای ایجاد کنند... یک شکل آن ملی گرایی] بود[آن می گوید ملت فارس، آن می گوید ملت عرب، آن می گوید ملت ترک. این ملی گرایی که به این معناست که هر کشوری، هر زبانی، مقابل کشور دیگر و زبان دیگر بایستند، این آن امری است که اساس دعوت پیغمبرها را به هم می زند.»

اندیشه طبقاتی، وحدت شکن است

«اشراف کافر قوم نوح به او گفتند: ما تو را جز بشری همچون خودمان نمی بینیم، و کسانی را که از تو پیروی کرده اند جز گروهی دون پایه ساده لوح نمی دانیم و برای شما نسبت به خود فضیلتی نمی بینیم.»

[«به نوح] گفتند: آیا ما به تو ایمان بیاوریم درحالی که افراد پست و بی ارزش از تو پیروی کرده اند؟»

این خود برتربینی و تفوق طلبی است که منجر به شکاف میان صفوف و عدم تحقق وحدت کلمه می گردد و چه بسا به کفر و انکار و دشمنی با خدا و خلق بیانجامد. شاید بتوان گفت که برتری طلبان و معتقدان به درجه بندی های اجتماعی، بر اساس معیارهای دنیوی، در عمل به راهی رفته اند که دشمنان خواسته اند.

وحدت با ستمگران، هرگز!

هر تفکری می تواند دیگران را به وحدت با خود فرا خواند. امروزه، هم فرعونیان داعیه وحدت و نظم نوین جهانی دارند و هم صالحان، ملت ها را به اتحاد بر محور مبارزه با کفر و نفاق دعوت می کنند. اما قرآن اعتماد به ظالمان را جایز نمی داند، تا چه رسد به وحدت با آنها. اعتماد به ظالمان و تکیه بر آنان موجب خذلان و گرفتاری در آتش است: «و بر ظالمان تکیه ننمایید، که آتش شما را فرا می گیرد و در آن حال هیچ ولی و سرپرستی جز خدا نخواهید داشت و یاری نمی شوید.»

وحدت با پیروان ادیان دیگر

نگرش قرآن در باب وحدت، به نظر، فراتر از وحدت پیروان یک مذهب یا یک دین است. در قرآن به وحدت کلمه با سایر ادیان توصیه شده است: «بگو: ای اهل کتاب بیایید بر سخنی که میان ما و شما یکسان است [گرد آییم؛ یعنی] جز خدای یگانه را نپرستیم و چیزی را شریک او قرار ندهیم و بعضی از ما بعض دیگر را — غیر از خدای یگانه — ارباب خویش قرار ندهند.»

چگونگی وحدت

راه کارهای وحدت چیست؟ اساسی ترین آنها از دید قرآن نفی طاغوت و عبودیت خداوند است؛ یعنی کلمه توحید: «و ما در هر امتی رسولی برانگیختیم تا خدای یکتا را بپرستید و از طاغوت اجتناب کنید». همین مسئله عبودیت پروردگار و نفی طاغوت است که مستکبران را به معارضة با پیامبران و ملل مستضعف برمی انگیزد: «و اشراف قوم فرعون به او گفتند: آیا موسی و قومش را رها می کنی که در زمین فساد کنند تو و خدایت را وا گذارند؟»

وحدت بر اساس ایمان و محبت

از دید قرآن، ایمان و محبت به خدا عامل انسجام و وحدت است: «و نعمت خدا را بر خود به یاد آورید که چگونه دشمن یکدیگر بودید و او میان دل های شما الفت ایجاد کرد و به نعمت او برادر شدید». آری در سایه ایمان به خدا دل های متفرق انسان ها در کنار هم قرار گرفت.

شرط تحقق وحدت

اراده مردم بر تحقق جامعه مؤمن، عدالت خواه و متحد و منسجم شرط اساسی ایجاد چنین مجتمعی است. در واقع این خود اعضای جامعه ایمانی هستند که باید برای وحدت و عدالت قیام کنند به گونه ای که اگر حتی پیامبر خدا و رهبر جامعه در میان ایشان نبود متفرق نشده، به قهقرا دچار نشوند: «محمد فقط فرستاده خداست و پیش از او فرستادگان دیگری نیز بودند، آیا اگر او بمیرد یا کشته شود شما به عقب باز می گردید؟»

توصیه های قرآن به جلوگیری از اختلاف

قرآن به مؤمنان توصیه می کند که از اختلاف پرهیز کنند و نتایج شوم تفرقه را به خاطر داشته باشند: «و همگی به ریسمان خدا چنگ زیند و پراکنده نشوید» «و از خدا و پیامبرش اطاعت نمایید و نزاع نکنید که سست شوید و قدرت شما

از میان برود». و در جایی که نزاع هست قرآن خیرخواهانه راه علاج و رفع خصومت را نشان می دهد: «ای کسانی که ایمان آورده اید خدا و پیامبر خدا و اولی الامر را اطاعت کنید و هرگاه در چیزی نزاع داشتید آن را به خدا و پیامبر بازگردانید، اگر به خدا و روز رستاخیز ایمان دارید. این برای شما بهتر و پایانش نیکوتر است.»

چند توصیه از امام راحل درباره وحدت

ما محتاج وحدت هستیم در سالیان دراز. همیشه، قرآن کریم به ما دستور داده و به مسلمین دستور وحدت داده برای یک سال و ده سال و صد سال نیست؛ برای سرتاسر عالم است. در سرتاسر تاریخ و ما محتاج به این هستیم که عملاً وحدت را محقق کنیم.

برکات وحدت شما در تمام امور است غافل از این وحدت نباشید، غافل از این خط الهی نباشید.

این وحدت همان چیزی است که در قرآن کریم درباره آن سفارش شده است.

در سایه سار وحدت

مردمان یا هم کیشند یا هموعند و باید به دنبال راهی برای هم راهی و هم یاری بود. دشمنان این را نمی خواهند و بذره‌های تفرقه را می پرورند. سفته آن کس که ناخواسته در این کشتزار به بیگاری گرفته شده است، شیعه نام باشد یا مدعی «سنت». در سایه اخوت و برادری است که مصیبت‌ها آسان می شود. وحدت است که پویایی می آفریند. باید به قرآن بازگردیم. باید هویت گم گشته خویش را بازشناسیم باید به ریسمان الهی چنگ زنیم و از ناملایمات هراسی به دل راه ندهیم که اگر خدا را باور کنیم و دل به آنچه در کتاب او آمده بسپاریم، نه سست خواهیم شد و نه اندوهناک.